

TON VAN 'T HOF • LOGBOEK 2020 • GAIA CHAPBOOKS

Ton van 't Hof

Logboek 2020

Een keuze uit de blogberichten

Tekst © Ton van 't Hof

ISBN 978-1-716-06506-40-244

Logboek 2020. Een keuze uit de blogberichten is deel 15 van de Gaia
Chapbooksreeks

*'Het zwerk, de hemellichamen, de bossen, bergen en rivieren; dat zijn
geen kleine thema's.'*

– Walt Whitman

04.01.2020

Met ma door Brantgum gewandeld, waarnaar Hennie en ik over twee en een halve week zullen verkassen. In de veelal oude woninkjes wonen circa 250 mensen. Het dorpje ligt in een van de mooiste maar ook onbemiddeldste streken van Friesland. Menig erf kan een opknapbeurt gebruiken. Toen ik mijn moeder op de terugweg vroeg wat ze ervan gevonden had zei ze kritisch: ‘Over het algemeen zijn het de lelijkste huizen.’

14.01.2020

Vanochtend de sleutel van ons nieuwe huis in Brantgum gekregen. Toen we er naartoe reden voelde het toch een beetje als in *Ik vertrek*: onwennig & onvoorspelbaar.

Het oude huis was leeg, rook wat muffig. De tuin lag er nat en sombertjes bij. Toen ik een asgrauw gordijn opzij schoof en met een vinger dwars door opgebolde stuc heen prikte, begreep ik dat we zojuist ook eigenaar waren geworden van een ik-vertrek-huis.

Strippen die handel! Gooi elke planning maar de prullenbak in!
Vermenigvuldig je begroting maar met twee!

Machtig. We nemen de uitdaging aan.

17.01.2020

De afgelopen dagen hard aan 't werk geweest in *ús hûs* om het beneden enigszins bewoonbaar te maken. Noodoplossing bedacht voor lekkage door kaduke afwatering. Daarna dichtgeslibde dakgoten schoongemaakt. Ondertussen poetste & schilderde Hennie zich binnen een ongeluk. Gelukkig hadden we vandaag hulp van Tim, die het boeltje na de rondleiding als een ‘bizar huis met een fucking grote tuin’ bestempelde.

22.01.2020

Vandaag inpakken, morgen inladen, rijden & uitladen.

25.01.2020

Wat hier 's nachts opvalt? De doodse stilte.

En het luiden van de kerkklok elk half uur. Het ronken van de tractoren die tegen vijven uitrijden. Het gieren van de banden van de melkwagen even later. Het kraaien van de haan die tegen die tijd is ontwaakt.

En mijn zang in de keuken terwijl ik koffie maak.

Vanochtend een overall aangeschaft, en veiligheidssklompen.

28.01.2020

Vandaag onze woning in Leeuwarden overgedragen. Dat was dat. We hebben er fijn gewoond, maar zijn nu begonnen aan een nieuw avontuur.

Harde wind. Onze bomen zwiepten vervaarlijk. Op de grond veel dood hout. Je moet er toch niet aan denken dat er eentje – een es of eik van twintig meter – op ons dak zou vallen. Nou ja, het zal wel loslopen. Die bomen staan er al een halve eeuw of meer.

Las in het in 1972 gepubliceerde boekje *Kerk en dorp van Brantgum*, geschreven door W.T. Keune, streekarchivaris van Noordoost-Friesland, dat 'het sinds oeroude tijden' agrarische dorp Brantgum in 1830 bijna evenveel inwoners telde als vandaag de dag: 225: '36 gehuwde mannen, 3 weduwnaars, 71 jongens, 34 gehuwde vrouwen, 12 weduwen en 59 meisjes. [...] 1 bakker, 1 schoenmaker, 1 grofsmid, 1 timmerman, 1 linnenwever, 1 kastelein, 1 onderwijzer, 2 kooplieden, 2 schippers en 3 naaisters. Bakker, schoenmaker en timmerman hielden er ieder een knecht op na.'

The Times They Are a-Changin'. En op sommige vlakken ook weer niet. Wel jammer dat de dorpskroeg is verdwenen.

05.02.2020

Om half negen al buiten. Stralende zon. Wat extra kleren aan tegen de kou. Aan de overkant roffelde een specht zijn ontbijt bij elkaar. Ik

verwijderde een halfvergaan schapenhek, dronk een kop koffie en raakte aan de praat met Foppe, die paarden fokt, een paar honderd kippen houdt en als loonwerker voor boeren werkt. Hij woont sinds enkele jaren met zijn moeder en broer schuin tegenover ons in een grote boerenhoeve.

Even later voegde Wolter zich bij ons, een joviale melkveehouder die schik heeft in zijn vak – ‘Machtig mooi, man!’ – en eigenaar is van twee kop-hals-rompboerderijen. In een van de twee, vijftig meter verderop, heeft hij zijn hoogbejaarde vader ondergebracht. De stallen van deze boerderij gebruikt Wolter voor jongvee. We zijn effentjes wezen kijken: een en al nieuwsgierigheid!

Vanuit ons huis hebben we ook zicht op de koeienstallen van Rikus, zwager van Wolter en woonachtig in een gehucht op zes kilometer afstand. Voor beide heren verricht Foppe allerhande klusjes. Zo zit dat hier dus zo’n beetje.

’s Middags nog naar de bieb in Dokkum gefietst (waar ik o.a. een boek over stilte leende). Godenweer was en bleef het.

09.02.2020

Sloot een draadloze wifi versterker aan, haalde hout bij de Gamma, at met Hennie een raspatatje oorlog met ui, werkte nog een uurtje in de tuin, zette met het oog op de storm enkele stoelen binnen, las de krant en dronk een biertje: Duvel tripel hop; echt een verdomd lekker biertje.

Belgen zijn goed in het maken van verdomd lekkere biertjes.

Luisterde naar de schitterende plaat *Fields/hurricanes* (instrumentale postrock, 2009) van de Canadese band *Man an Ocean*, die zich tegenwoordig *Slow Fade Sailors* noemt en richting ambient is opgeschoven.

Vroeg me naar aanleiding van een krantenartikel af wat een ‘echte Nederlander’ is en of ik me er eentje voelde. Antwoorden: geen idee & ik dacht van niet. Wat ik wel heel mooi aan Nederland vind: haar luchten.

13.02.2020

Ondanks de regen toch naar buiten gegaan. Er was werk aan de winkel: vóór een schapenhekje geplaatst, achter de blauwe regen onderschoord. Ontdekte wel dat twee gemetselde terraspilaartjes, waar de blauwe regen overheen hangt, gebroken zijn. Die zal ik moeten afbreken en weer opmetselen.

Na de lunch een vouwgordijn opgehangen, enkele dakpannen recht gelegd en een verstopte regenpijp doorgestoken. Ja, in Brantgum is altijd wel wat te doen.

Toen de hemel opdroogde en er tekening in kwam de wandelschoenen aangetrokken en anderhalf uur genoten van weids uitzicht.

24.02.2020

Je moet je erbij neerleggen. Ik kan dat niet goed, maar het moet. Het is al weken pokkenweer en het zal, volgens Buienradar, voorlopig ook pokkenweer blijven. Ongedurige mensen als ik worden daar chagrijnig van. Ik wil in de tuin werken maar word keer op keer naar binnen gejaagd door wind of regen of een combinatie van die twee.

Maar vanochtend vroeg was het droog en stond er slechts een zwak briesje. Ik greep de gelegenheid aan om (1) al om 08.00 uur naar de Coop in Holwerd te fietsen om proviand in te slaan (wat hoognodig was) en (2) vervolgens anderhalf uur in de tuin te buffelen (waarbij een verloren gewaand tuinpad werd blootgelegd). Om 10.37 uur begon het andermaal te zeiken en was het uit met de pret.

Daarna aan het lummelen geslagen, naar de radio geluisterd, waarop het allemaal coronavirus was wat de klok sloeg. Zou Brantgum de dans kunnen ontspringen? Ik dacht van niet.

25.02.2020

Ochtend. Donderwolken trokken gejaagd voorbij. De tuin werd door een krachtige wind flink door elkaar gerammeld. Ik zag geen vogels. Hoorde

ze ook niet. Wel was er een narcis ontloken, de eerste. Dan toch: achter onze bomen, boven het weiland: een vlucht spreeuwen, pijlsnel. Het vaantje van de buurman wees aan dat de wind varieerde van west tot westnoordwest.

Registreerde, terwijl ik koffie dronk en naar buiten keek, een te veel aan spierspanningen in mijn rug, schouders en nek. Realiseerde me dat ik de afgelopen weken hard werken heb verward met afbeulen. Ik moet wat gas terugnemen. Hennie trouwens ook.

Bij ma aangewipt en haar meegenomen naar de autowasserette en Appie Heijn. Op de terugweg smulde ze van een Bounty.

Middag. Wind ietsje afgenomen, zon kwam vaker tevoorschijn. Gewapend met snoeischaar en schep de tuin verder in model gebracht. Tien kuubs container inmiddels nagenoeg vol met snoeiafval.

26.02.2020

Soms kan ik ineens, zo uit het niets, hartstochtelijk verlangen naar Dvořák's *Nieuwe Wereld*. Gisteravond nog. Om tien uur ging ik er nog eens goed voor zitten en koos voor een uitvoering van het Berliner uit 1996. Toen het allegro werd ingezet was ik al een en al vrolijkheid. Ging aansluitend fluitend naar bed.

De tuin lag er vanochtend doodstil bij, fris, zonbeschenen. In de enorme struikroos, waarvan ik de naam nog steeds niet ken, zaten plots vijftien tot twintig mussen te tjilpen. Telkens als ik dichterbij kwam vlogen ze weg, en als ik weer afstand nam keerden ze weer terug. Het leek wel een spelletje. Ik had er in elk geval een hoop plezier in.

's Middags, na het snoeien, zoervleisj opgezet en appelmoes gemaakt. Heerlijk straks bij aardappeltjes uit de oven.

Een containerwissel aangevraagd, opnieuw tien kuub, maar ditmaal voor bouwafval, want de oude volière achter in de tuin gaat tegen de vlakte.

Pakte om half vijf een biertje, voor het coronavirus mij te pakken neemt.
Ik probeer het eenvoudig te houden.

04.03.2020

Werd om half zeven gewekt door een opgewonden kievit in het
weilandje voor huis en prees me gelukkig.

Onze in lichte mist gehulde achtertuin lag er volmaakt stil bij.

Dronk koffie en dacht terug aan de genoeglijke avond gisteren met
enkele oude dienstmakers en hun echtgenotes. De banden die we ruim
veertig jaar geleden opbouwden zijn nog altijd sterk; je hebt samen
dingen meegemaakt.

Al dagenlang overwogen twee houtduiven om in een van onze bomen te
gaan nestelen. Van mij mogen ze.

Laatste stuk buitenvolière afgebroken, nu het binnenverblijf nog,
waarvan het dak behoorlijk lekt en waarin ik warempel nog een
groepenkast ontdekte waar stroom op stond. Die heb ik er maar
afgehaald.

Iemand vond het leven dat ik leid 'misschien fatsoenlijk maar ook
volkomen zinloos'. Daar zit wat in, dacht ik.

12.03.2020

Geloof dat ik best kundig ben en ben geweest op een aantal vlakken
maar allee! toch voornamelijk geïnteresseerd in een prettig leventje.

Dat thans wordt verstoord door felle windvlagen en een pandemie.

Bij volle verstand een voorraadje etenswaren aangelegd. Morgen wat
extra wijn inslaan. Niets menselijks is mij kennelijk vreemd.

Boomverzorger is vanmiddag langs geweest voor een
boominventarisatie. We weten nu eindelijk welke soorten bomen op ons
terrein staan: beuk, eik, els, es, esdoorn, haagbeuk en thuja. Twee essen,

waaronder een knoeperd, zijn dood of nagenoeg dood en moeten worden gekapt. De overige bomen dienen te worden opgeschoond (dood hout verwijderen, klimop doorzagen en/of modelleren). Onze prachtige beuk heeft helaas enkele plakoksels die op termijn kunnen inscheuren en gevaar opleveren. Voorlopige remedie: *wait and see*.

15.03.2020

Buitendijks van Ternaard naar Wierum gewandeld en binnendijks weer terug. Op ruime afstand van medemensen gebleven. Rotganzen zagen we, tig rotganzen, het zag er zwart van. De rondspringende reuzepad van een kwart kilo op de Koaterhústerwei was eveneens een bezienswaardigheid.

Hier, aan de rand van Nederland, is de aarde plat en de wind immer vrij krachtig. En niets dat zinvol is, of zinloos.

16.03.2020

Vijf of zes van Wolters schapen hebben van 't weekend gelammerd. De komende week volgen er meer. Vorig jaar had hij zo'n zestig lammeren. Hobbydieren noemt Wolter ze, want met de verkoop – na de zomer worden de nieuwgeborenen geslacht – speelt hij quitte.

Wél een hoop werk: bij enkele schapen heeft Wolter een jong dat verkeerd lag moeten draaien, twee lammetjes krijgen voorlopig de fles omdat moeders geen melk heeft, het schaap met een baarmoederontsteking zit aan een antibioticum, en weer een ander is op een van haar jongen gaan liggen, die dat niet heeft overleefd.

Wolters ogen staan goed. Hij is lief voor zijn dieren.

24.03.2020

Met jas aan en een dekentje over de benen op het terras in de zon gezeten. Heb nu al meer dan een week griepachtige klachten. Ze fluctueren van dag tot dag. Gelukkig is van koorts nog geen sprake

geweest. Vandaag had ik een mindere dag en geen puf om ook maar iets in de tuin te doen.

Belde nog met ma. Ze was vrolijk en vertelde honderduit over nieuwe aanplantingen in de tuin van haar verzorgingstehuis, althans zo begreep ik. Toen ze ten slotte vroeg wanneer ik weer kwam antwoordde ik dat premier Rutte dat vanwege het coronavirus voorlopig verboden heeft. ‘O ja,’ zei ze, ‘meneertje Rutte, dat is ook een nummer, hoor! Lastige vent, maar hij weet het wel, hoor!’ Waarna ze ophing.

In onze bloeiende prunus: tien, vijftien reuzenhommels.

‘Het zwerk, de hemellichamen, de bossen, bergen en rivieren; dat zijn geen kleine thema’s.’ – Walt Whitman

25.03.2020

Lichte verbetering in fysieke toestand, maar het hield nog niet over vandaag.

Werkte ’s ochtends aan twee volgende deeltjes van de Gaia Chapbooksreeks: *Warhoofds leerdichten 2. Alsof licht niet van de zon komt* van Alain Delmotte, en *[Auto]observaties. Een keuze uit de blogberichten 2019* van mijzelf.

At om twaalf uur boterhammen met kaas en met hazelnootpasta. Jawel, hazelnootpasta! Ik wist niet eens dat we dat hadden.

Nam ’s middags, gewapend met zonnebril, verreijker en een stapeltje boeken – waaronder *Zakgids: Vogels van Nederland en België* – plaats op het terras.

Vond mezelf heel even lui, daarna verstandig.

Keek om me heen en zag dat de twee pimpelmezen nu definitief in het vogelhuisje zijn getrokken, op vijf meter hoog in de eik. Ze moeten een fijne neus hebben voor donkere openingetjes; hoe ontdek je als vogel anders zo’n kot?

Zag een houtduif languit maffen in een zonbeschenen kruin die zachtjes heen en weer werd bewogen.

Durven doen is een geboorterecht.

Kreeg tegen vieren zin om te beppen over tijd en eeuwigheid, dingen van deze en de volgende wereld, over boeken en uitgevers en alle andere mogelijke en onmogelijke zaken, uiteraard onder het genot van een cigarillo & een goed glas wijn.

Maar ik was alleen.

De eindigheid van het universum.

01.04.2020

De werkelijkheid? Hier! pak aan!

Zwager van zwager aan het virus overleden terwijl ik ons uitzicht aan het vergroten was.

Ik kende hem wel, van langer geleden. Toen het noodlot nog een aantal dorpen verderop lag.

Zwarte confetti over verwarde streken, plaatsen.

05.04.2020

‘Authentieke observaties en stijl, inderdaad, meer eisen stelt ware literatuur niet, al het overige schiet tekort.’ – L.H. Wiener

Voegde twee voorouders aan mijn stamboom toe: de ouders van mijn betovergrootmoeder Lammigje Rigterink: Evert Rigterink (1797-1870) en Annigje Hendriks Schut (1788-1844). Evert, wever van beroep, en Annigje trouwden in 1821 te Zuidlaren, Drenthe. Annigje was acht jaar ouder dan Evert en weduwe (van Henderikus Alderink). Ze kregen samen vijf kinderen. Annigje werd maar 53. Evert hertrouwde met Geessien Bruins en kreeg met haar nog drie kinderen. Helaas stierven het eerste kind en Geessien in 1855 kort na elkaar. Evert ging vijftien jaar

later hemelen. Nog het vermelden waard: Evert werd geboren in Bookholt, Duitsland.

Rondje Lutkewier gefietst; zonnig/winderig, gevoelstemperatuur 17°C, UV-index 3 van 10. De noordoosthoek oogt schraler, taaier dan de rest van Friesland.

Daarna lui onderuit in de tuin met William S. Burroughs en Truman Capote.

Zag dat het gras al weer lang is.

Ook monsterden Hennie en ik onze lichamen: dit wordt het jaar van de hangkonten en dunne beentjes. Bij deze slotsom kwamen emoties kijken.

Zoog mijn wangen naar binnen en dacht steeds maar: jij en Flaubert, jongen.

08.04.2020

Trotse Fien, merrie van de overkant, kreeg gisteren een zoon, die nog een naam moet krijgen.

En opeens waren ze daar dan weer: kikkers! die zich roerden in de sloot achter ons huis.

Bijkans de hele middag, terwijl ik in Luuk Gruwez' *Het land van de handen* (dat me boeit) las, een vlinder (een vroege atalanta) op een van mijn melkwhite benen, zonnebadend.

En toen nog een merel, ónze merel, die zich tegen het vallen van de avond werkelijk helemaal loszong van de wereld.

Tot slot roze lucht, grijzige gebouwen, een witte bloem en twee lege wijnglazen. Stilte die binnentrok.

09.04.2020

Pandemie of geen pandemie: hier starten boerenbedrijven tussen 05.00 en 06.00 uur op, als koeien loeien.

Voor leunstoelkundigheid heeft men in Brantgum geen tijd. De tactiek van het virus wordt bedaard onder de loep genomen:

‘Denk je dat het ook hier komt?’

‘Daar is kans op, Rindert.’

‘Nou, ik denk toch van niet.’

Vanochtend onze Seat ingeruild voor een Citroën.

Bij terugkomst bleken de koeien van de overkant voor het eerst dit jaar in de wei te lopen. Sommige sprongen van plezier. Ik ben er eens goed voor gaan zitten.

23.04.2020

‘Better to write for yourself and have no public, than to write for the public and have no self.’ – Cyril Connolly

‘De deur zegt veel over het huis.’ – Arabisch gezegde

Gisteravond de tuin besproeid met behulp van een tuinsproeier en een tuinslang van dertig meter lang. Elk stukje tuin kreeg vijf minuten water. Ik ben er twee uur mee bezig geweest.

Bomen en struiken lopen nu razendsnel uit, het gazonnetje tiert welig. De kers (een zoete of zure of wilde, ik kom er niet uit) zit bomvol witte blommen.

De houtwal is weg!

Zat om 13.00 uur al in de blakende zon, factortje vijftig op armen, benen en snufferd. ‘Tegen huidveroudering’ stond er op de gele tube van Etos.

‘Joost was geen “loonslaaf”, zoals [Joost Zwagerman] vaak met minachting over het werkend volk zei.’ – Arielle Veerman, ex van Joost Zwagerman, in *De langste adem*

Toch vroeg hij bij het Letterenfonds subsidie aan, wat belastinggeld is, betaald door roffelaars en steenzetters.

24.04.2020

Bomen gerooid vandaag, uit andere dood hout verwijderd en in de voortuin een es getopt. Dat wil zeggen: twee professionals deden het werk en ik sjouwde wat rond met takken, torste in stukken gezaagde stammetjes.

Waarbij we per ongeluk een duivenpaar van nest en eieren beroofden. Ik voelde me daar schuldig over. Sorry! duiven.

Tegenover mijn spierpijn zette ik wel een flesje La Chouffe, van 75 cl.

25.04.2020

The day after. Overal op ons perceel, het erf van Wolter en in de berm aan de overkant van de weg lagen doorgezaagde takken en stammen. Terwijl Hennie de voortuin fatsoeneerde en het gazon maaide deelde ik het hout in: dunner hout voor het houtschuurtje achter (één jaar drogen), dikker hout voor de opslagplaats naast de garage (twee jaar drogen). Vervolgens ruim een kuub dunner hout in kleinere stukken gezaagd.

Ik heb van mijn leven nog nooit zoveel beweging gehad als in de afgelopen drie maanden. Voel me een jonge god.

Gisteravond nog anderhalf uur met Foppe en Rindert gesproken, vooral over het boerenbedrijf. Eén ding is me intussen duidelijk geworden: er komt veel geld bij ze binnen – ze zijn loonwerkers en beschikken samen over drie tractoren en allerlei landbouwwerktuigen – maar ze geven het ook met bakken (lease, afbetaling, onderhoud) weer uit.

Foppe toucheerde nog even een van Rikus' koeien die op het punt stond te kalven: het fokstiertje – wat het volgens de administratie was – lag goed.

Rindert had toen al afscheid genomen: om zich een Berenburg in te schenken en het vet aan te zetten voor wat frikadellen.

02.05.2020

Ik wil een groen herstel.

Structurele verandering, nieuw economisch beleid. Mens- en niet kapitaalgericht.

Ik verlang een beter leefmilieu dan het huidige soepzootje, en een eerlijke verdeling van geld en goed.

Voor iedereen.

Verexcuseer jezelf niet, er zijn geen excuses.

05.05.2020

Gezaagd, gefietst en met een dekentje over de benen in de zon gezeten.

Nagedacht. Tot conclusies gekomen.

Dat ik een of twee werkelijk grote gedichten geschreven heb, bijvoorbeeld,

en nog zo een paar.

Verlangde om klokslag vier hevig naar een biertje, maar stelde de gang naar de koelkast uit tot kwart voor vijf.

Beaamde later dat tijd altijd wel een paar verrassingen in petto heeft, en voegde eraan toe dat je dat maar te aanvaarden hebt, zoals de meeste dingen, mondkapjes, bijvoorbeeld, of een nieuwe chips variant.

08.05.2020

Lang geslapen, pas om 08.31 u. uit bed gestapt. Koffie gedronken, door de krant gestiefeld. Op 1,5 m waargenomen en het plan opgevat om een dezer dagen te stofzuigen. Iedereen krijgt weleens zulke ideeën.

Las enkele bladzijden in Voskuil, die in 1963 een vakantie in de Auvergne doorbracht: 'Liggend op bed wachten we tot het tijd is om te gaan eten.'

Luisterde naar de nieuwe van Blake Mills, *Mutable Set*, en was onder de indruk van 'Money is the True God'.

Luisterde naar Hennie, die in de badkamer met sopraanstem zong: 'Het leven is een zure bom!'

En raakte in een opperbeste stemming.

In het *would-be* weiland achter ons huis legde een zware eigele machine drainage aan, een buur sneed zijn gras af met een dieseltje. Daarbovenuit: vogels die floten, kikkers die kwaakten. We zijn de stad ontvlucht naar een hoek die je niet bepaald stil kunt noemen.

Op en neer naar Dokkum gefietst om een 8 mm houtboor te halen. Langs de Dokkumer Ee: bermmaaier in wetsuit.

Zelfgemaakt kaartje van mijn moeder in de bus, waar achterop: 'Van 't Ria tot echt heel snel dikke kus. mamma!'

11.05.2020

Schreef vanochtend dingen op over corona, wanhoop, verlangen en hoop, die ik allemaal weer deletete. Dronk te veel koffie en luisterde naar de wind. Las iets over collectieve fröbelacties die de wereld moeten redden van rampspoed en ellende, en nam me voor om nog wat metselwerk te doen.

Kortom, ik was lekker bezig met mezelf.

Metselde wat

en reed na de lunch met Hennie naar Warfstermolen, dat ooit aan de oude zeedijk lag, maar nu ten zuiden van het Lauwersmeer te vinden is. Het dorp zelf is niet veel soeps – Warfstermolen werd ruim twintig jaar geleden nog als armste dorp van Nederland aangemerkt – maar de omgeving is weids, gevarieerd, speels en kleurrijk; schitterend dus. Naar Burum gewandeld en langs de schotels van *It Grutte Ear* & Defensie weer terug. Straffe wind, koude oren, steeds meer zon en niemand die ook maar enige interesse in ons toonde. Apotheose: de drie jonge grutto's die boven een zee van boterbloemen al met pa & ma meevlogen.

Linzenschotel klaargemaakt.

15.05.2020

Gekkenhuis gisteren: eerst werden schouw en kachel geplaatst en daarna heb ik tot 21.30 u. hout staan versnipperen. Zwaar werk, aan zo'n versnipperaar. Zeker het oudje dat wij gebruikten, met een mes dat niet al te scherp meer was. Vanochtend met spierpijn in armen en schouders de laatste vracht takken in de gapende muil gestouwd.

Omdat ik Lien, een van onze twee poezen, de hele ochtend nog niet had gezien, ging ik boven, waar ze meestal soest, op zoek naar haar. Toen ik het bijna had opgegeven kroop Lien eindelijk onder de dekens van een van de logeerbedden vandaan. Ze zag er niet uit. Zat onder de stront. Koeienstront, rook ik, toen ik haar probeerde schoon te boenen. Die was vannacht dus bij de boer op stap geweest.

Heb vanmiddag de stroomvoorziening aangelegd van de schrikdraad van Foppe's paardenwei. Ouderwetse kwaliteit bakstenen van de eensteensmuur waar ik doorheen moest boren. Godsammelazerus.

Tijdens de thee kwam de aardappelman bij de familie Douwes op bezoek. Of ik ook een zakje wilde? 'Doe maar,' zei ik, wetende dat onze aardappelen op waren.

'Wat kost het?'

‘Acht euro.’

‘Hoeveel zit er in een zak?’

‘Zestien kilo.’

‘Zestien kilo? Daar doen we een jaar mee!’

Waar de tafel hartelijk om moest lachen. Toen Foppe vertelde dat ik de nieuwe buurman was, antwoordde de aardappelman: ‘Dat dacht ik al. Aan zijn handen te zien is het geen boer.’

23.05.2020

Je leven zien, de wereld, zoals ze voor je verschijnen. En de hele boel – alles wat je ziet en voelt – accepteren. Waarmee ik niet bedoel: ongemoeid laten.

Buiten: opdwarrelend stof, gekuifde golven, vuilcontainers die omwaaiden.

We voelden de behoefte opkomen aan een fikse wandeling. Dus een eindje oostwaarts gekard en door de velden rondom Morra en Lioessens gemarcheerd. *Sehr schön*. Zon en wolken. Spel van licht en donker. Klare lijnen. Dooie torenvalk, gesneden tulpenvelden. Ben & Jerry’s.

Het effect van schoonheid op de geest.

Deze had ik nog niet gehoord en wil ik niet vergeten: complotdenker René uit Groet: ‘Ik maak me zorgen over die kruisverbanden tussen RIVM, WHO en Bill Gates. De man is geen viroloog, geen medicus, hij is een computernerd. Bij Microsoft verspreidde hij virussen om vervolgens antivirussoftware te kunnen verkopen. Het verdienmodel is nu hetzelfde.’

Een ieder schittert in de triomf van zijn eigen kleur.

25.05.2020

Concreet: liet vandaag twee paarden in de wei, schafte een grondboor aan, verving een houten paaltje, ruimde de garage op, at tussendoor een prakje van gisteravond, laadde de aanhangwagen vol met rotzooi voor de milieustraat (waar ik morgenochtend naartoe zal rijden) en nam acht dozen wijn in ontvangst.

Vond ook nog een oude foto, waarop ik in pelotonsverband de Vierdaagse van Nijmegen loop, in 1979, twintig jaar oud. En geen centje pijn. Toen.

Het kruidige leven. Vertolkingen variëren. Voor je het weet is het tijd om je tanden te poetsen en naar bed te gaan.

03.06.2020

Winterklus: het aanleggen van een druppelirrigatiesysteem in onze tuin. Sproeien, merk ik nu, kost veel tijd en te veel water.

‘Vandaag kans op zeer veel muggenoverlast in Brantgum.’

Na het beantwoorden vanochtend van de brief van het Bewindsbureau – onderwerp: ‘opvragen aanvullende stukken t.b.v. de rekening en verantwoording’ van het door u gevoerde bewind over het vermogen van uw moeder – kon ik nog maar één ding: naar lucht happen. Uit woede over een medewerker van dat bureau, die kennelijk de bijlagen bij mijn verantwoording niet had gelezen.

Stoom afgeblazen op de fiets, op en neer naar Dokkum. Ik werd ditmaal gelukkig van windkracht vier pal tegen. Kocht in een opwelling een spotgoedkoop vliegengordijn bij Xenos.

14.15 uur: nog geen mug gezien, wel veel vliegen.

Las dat Philip Whalen het voorlezen van poëzie, in tegenstelling tot het schrijven en lezen ervan, nogal suf vond. Nou, dat ben ik dan gloeiend met hem eens.

Hoorde een koekoek.

Realiseerde me dat dit dagboek gefundeerd is op mijn verlangen om te weten wat ik toen waarnam, dacht en deed.

Een gouden tandenstoker.

04.06.2020

Willen wat je overkomt. Als levenshouding.

Regen bij ochtendstond. Dat wilden wij wel. Na de koffie toch naar buiten, stenen schoongeboend.

's Middags van Nes naar Paesens-Moddergat gewandeld, langs velden wuivend graan. Af en toe moest de plu worden opgestoken. Genoten van de aerobatics van boerenzwaluwen.

Luisterde, terwijl ik langzaam een theezakje door gloeiend heet water haalde, naar journalistieke meninkjes over de opschudding in de VS en werd verzocht een beslissing te nemen: hoewel hij er lekker uitzag, sloeg ik de roze koek gedecideerd af.

Abstracties, vertogen en rekenkundige figuren: ik schuw ze tegenwoordig.

09.06.2020

In een van onze buitenmuren zit op ca. 1,75 m hoogte het ventilatierooster van onze verwarmingsketel. Dat rooster mondt uit in een kort pijpje. Om dat pijpje hangt een krans van wilgentenen. In die krans, onder het pijpje, broedt nu al veertien dagen een grauwe vliegenvanger. Als we ons erf betreden of verlaten lopen we op twee meter afstand langs het nestje. In het begin vloog het vrouwtje telkens als we langsliepen een boom in. Later bleef ze zitten en volgde ons met haar kopje. Gisteren, moeders was er even niet, waarschijnlijk insecten aan het vangen, zagen we drie roze kuikentjes in het nestje liggen, met grijs nesthaar. Ik ben benieuwd of we nu ook het mannetje nog gaan zien. Bij

grauwe vliegenvangers helpen de vaders negen van de tien keer met het verzorgen van de kleintjes.

Vanochtend op en neer naar Dokkum gefietst en bij Karwei Hammerite, Rambo pantservernis en kwasten gehaald. Daarna met de auto naar Bartlehiem gereden. Mijn moeder had me al eerder gezien met een mondkapje op, maar reageerde toch met ogen als schoteltjes: ‘Wat doe jij nou?’ Na mijn uitleg zei ze: ‘Is corona er nu nog steeds? Wij merken er hier anders helemaal niks van.’ Wat ik een groot compliment vond voor het verzorgingstehuis.

’s Middags roestige tuinstoelen gehammerit. En thee gedronken. Bier ook. Ik slaagde er vandaag aardig in om gelijke tred met de tijd te houden.

15.06.2020

Zag een docu over Toeva, kleine republiek binnen de Russische Federatie. Nou ja, klein: half zo groot als Duitsland, 300.000 inwoners. Het ligt in het zuiden van Siberië en ten noorden van Mongolië.

Een docu over ruimte, bergen, water, graslanden, paarden, kamelen, boeddhistische vlaggen & een sjamaan die epileptische aanvallen behandelt met rook. Een docu over veel van wat een mens nodig heeft.

‘Alles is met alles verbonden,’ zei de sjamaan.

‘Ik voel me gelukkig dat ik hier geboren ben,’ zei een ander.

Ondanks de regen vanochtend toch buiten geklust: grote half afgebroken tak uit boom verwijderd, dakgoten schoongemaakt. Na de lunch naar Karwei gefietst en spulletjes gehaald voor de plaatsing van het waterornament dat eind vorige week arriveerde. Eenmaal thuis geen boek gepakt maar toch weer in de tuin aan het werk gegaan.

Nauwelijks andere mensen gezien vandaag. Wat ik best oké vond.

18.06.2020

Vijftienhonderd kilo grind versjouwd. Af en toe regende het. Ik werd oplettend gadegeslagen door een witte kwikstaart, die sinds een week in onze tuin huist. Een olijk beestje.

Tegen koffietijd kwam een vriendin even aanwippen en meldde dat de kogel door de kerk was: ze ging scheiden, en liet ons ontsteld achter.

Fröbelde 's middags wat en luisterde naar enkele nummers van Bob Dylans nieuwe plaat, die ik maar zozo vond. Scharrelde, eindelijk, de overlijdensakte van overgrootvader Geert Leupen op, die in 1939 op 75-jarige leeftijd te Epe (GD) stierf. Hitler was Polen nog niet binnengevallen. Las wat, dronk Ricard, at een handvol ongezouten noten. Et cetera.

Zo'n middag waarop je wacht op iets waarvan je weet dat het niet gaat gebeuren. En het gebeurde dan ook niet.

Of het moet Hennie zijn geweest: 'Wij blijven bij elkaar hoor! Ik heb helemaal geen zin in zoveel gedoe, moet er niet aan denken!'

20.06.2020

Vervuld van weemoed sliep ik gisteravond in, vanochtend stond ik juichend op, en gaf me over aan het ritme van de dag, dat in de regel zo begint: yoga, ontbijt, uurtje lezen, aan het werk. Mijn ritme, wat een geschenk is.

Omdat we vanwege de verwachting van een vrij krachtige wind (die uiteindelijk bij matig bleef steken) een afspraak hadden verzet, verdreven we vanmiddag de tijd in Leeuwarden met een lunch (couscoussalade, sukadelap met frites & salade) en een bezoek aan een schoonzuster op wie onlangs een operatie is verricht.

Thuis nog even de grauwe vliegenvangertjes gecheckt. Ze zijn inmiddels 12 dagen oud en groeien als kool, ze passen nauwelijks meer in hun nestje. Over enkele dagen vliegen ze uit.

21.06.2020

Gefietst, bourgondisch geluncht, nieuwe douchestang & een nieuw douchegordijn opgehangen (nog altijd een klusje van een uur of twee).

Biertje gedronken en het nieuws over de onrustig verlopen demonstratie tegen de coronaspoedwet in Den Haag verstouwd. De bewolking nam af en de horizon leek naar achteren te wijken. Wat zou ik doen als ik jong was? De erfenis aanvaarden? Of zou ik nieuwe dingen ondernemen?

Na de grauwe nu ook een bonte vliegenvanger in onze tuin gespot, ze (het was een vrouwtje) was onbevreesd, keek ons brutaal in de ogen. En waarom ook niet. Onze tuin is net zo goed van haar.

Onze bomen zijn ergens niet onze bomen.

22.06.2020

De vogels zijn gevlogen. Toen ik gisteravond de ronde door de tuin deed, was het nestje van de grauwe vliegenvangers leeg.

Vanochtend vroeg boodschappen gedaan in Holwerd, met zware tassen aan het stuur teruggefietst. Even stil blijven staan bij het strijklicht over de veldbloemen op het kerkhof van Waaxens. Vandaag komt Anoeke enkele dagen logeren, Tim voegt zich woensdag bij de clan. Er moest dus meer bier in huis worden gehaald.

De boel schoongemaakt. Gewandeld met Tikoes. Wie, ik? Min of meer ik. Autobiografisch blogpersonage dat ik ben.

05.07.2020

De bomen met hun volle bladerkronen zwiepten als in trance geraakte dansers vervaarlijk rond. Zou het hier vroeger ook zó vaak zó hard hebben gewaaid?

David Marksons *Reader's Block* is een knap staaltje ritmisch mompelen; experiment geslaagd.

Grote schrijvers verstaan niet alleen hun vak, oreerde Longinus, maar ze zijn ook grillig en geniaal.

De koe met gekneusde heup ligt nog altijd buiten in het gras, vredig te malen. Volgens Foppe komt ze er wel weer bovenop. Ze wordt dagelijks met een mobiele melkmachine gemolken.

Als je loopt, of tuiniert, ben je eigenlijk even van de wereld. Zei Gerbrand Bakker.

10.07.2020

Het was vandaag, voor mij, een ongecompliceerde dag, met wat regen en wat zonneschijn. Ik haalde boodschappen, snoeide rozen en maakte het avondeten klaar. Mijn reptielenbrein werd niet of nauwelijks geprikkeld. Waar ik me geen illusies over maakte: de rest van de wereld. Die was en bleef even gecompliceerd als altijd.

12.07.2020

Onder de tafel lag vanochtend een dode groenling, Liens opbrengst van een nachtje jagen.

‘Deskundige ondeskundigen willen aandacht, want ze hebben een boodschap. Een politieke boodschap in de meeste gevallen, al lijkt het soms ook om bevestiging van een wat groot uitgevallen ego te gaan.’

Dat het een groenling was bevestigde Albert, die ornitholoog is: ‘109%, juveniel.’

Zondag, fietsdag. Naar Paesens-Moddergat gepeddeld, waar Hennie bij Café De Zwarte Arend een tosti at en ik appelgebak met slagroom. Mijn suikerzucht is nog niet geheel geluwd. Over familie gekletst, façades, jezelf zijn en het spelen van sociale rollen.

Mijn leven heeft tot nu toe wel wat weg van een klotsende rivier die zijn weg zoekt.

19.07.2020

Er werd vannacht een vogel verorberd. Naast me. Toen ik vanochtend uit bed stapte lagen er nog wat veertjes op de grond.

‘Dichters moeten hun liefde voor iets zichtbaar maken,’ zei Charles Altieri.

Langs vergezichten gefietst, die in Noordoost-Friesland uit voorraad leverbaar zijn.

Dingen van niets, waarvan ik innig hou.

Op gezette tijden ga ik kijken.

28.07.2020

Dit dagboek wordt bijgehouden omdat de ik-figuur te lui is om personages te verzinnen, of een plot.

Schrijver David Markson bewaarde zijn aantekeningen op indexkaartjes.

Met kundigheid en verve haalde ik een goeddeels ijzeren keukenblok uit elkaar, van IKEA. Met de jaren bouw je IKEA-ervaring op. Het ijzer ging naar Rindert van de overkant, die in ijzerhandel een hobby heeft gevonden.

Waar het wél weer voor was: een wandeling langs velden zwiepend gerst en tarwe.

Terwijl Hennie tegen etenstijd goochelde met geuren, las ik *Hoe economie de wereld kan redden*, alle twee met een glas rosé onder handbereik.

30.07.2020

‘Kijk,’ zei mijn moeder en wees naar een toerende motor. ‘Een Harley-Davidson,’ verduidelijkte ik. ‘O,’ zei mijn moeder, ‘heet-ie man zo?’

Joachim du Bellay (1522-1560) vond dat gedichten niet per se in het Grieks of Latijn hoefden te worden geschreven, maar beschouwde het Frans, mits goed gehanteerd, ook als een optie.

‘Kijk,’ zei mijn moeder en wees naar een gevechtsvliegtuig in de landing. ‘Een F-16,’ verduidelijkte ik. ‘O,’ zei mijn moeder, ‘zitten daar zestien mensen in?’

Door mijn voorouders aan de vergetelheid te ontrukken, trek ik het verleden in de persoonlijke sfeer, doorbreek abstracte historische schema's, consolideer iets van wat werkelijkheid is geweest.

Tussen Brantgum en Foudgum, waar ik ook keek, strak gemaaid gras.

03.08.2020

We hebben de afgelopen maanden nauwelijks last van ze gehad, maar nu zijn ze tot het offensief overgegaan: steekmuggen.

Naar de Coop gefietst, met als hoofddoel: lege flessen inleveren.

Daarna, net thuis, een wolkbreuk.

Die ik – tuin hing scheef, garage stond blank – tevergeefs los probeerde te zien van klimaatverandering.

‘Waar dingen misgaan, zijn dingen te groot.’

05.08.2020

Droomde over vleermuizen, die verdomd veel gelijkenis vertoonden met bonte spechten. Maar het waren vleermuizen.

Hakte, achterin de tuin, driemaal een gat in vooroorlogse funderingen, ter plaatsing van een gietijzeren slagershek waaraan ooit gerookte hammen hingen. Nu laten we er een bruidssluier tegenop groeien.

Meeuwen, ik zie de laatste weken opvallend veel meeuwen rondom ons huis.

Satan is het kapitalisme, las ik in een boek, en internet een valkuil. Je kunt erom lachen en denken dat ik rare boeken lees, maar met een voorstelling van het kapitalisme als veelkoppig en vraatzuchtig monster doe je de waarheid nauwelijks geweld aan, en sinds ik me heb teruggetrokken op een plek waar je nog rust kunt vinden is mijn schermtijd sterk gedaald. Overigens zou ik de boel wel, als het mijn boek zou zijn geweest, anders hebben verwoord.

Op en neer naar Bartlehiem gefietst, schuimkoppen op de Dokkumer Ee. Mijn moeder noemde een pony meneer, een boot beest, paarden mannen, geiten hertjes en een hond poes. En ik begreep haar volkomen.

08.08.2020

Vandaag nam ik een houding aan tegenover de toekomst.

Vroeg me onder het grasmaaien af wat ik vond van de massale vlucht naar strand en zee, die enige verkoeling moet bezorgen. En hoe ik mijn inzichten dan brengen zou.

Ik ben een man van de jaren tachtig en geen enkele ervaring die dat nog veranderen zal. In die tijd leek de opening, die toekomst is, me nog rooskleurig toe, nu leef ik in de wetenschap dat we afkoersen op een bloedlink gat.

Mijn intellect zegt me dat ik maar beter onder de bomen kan blijven, in de schaduw, en zo min mogelijk sporen dien na te laten en zo veel mogelijk moet zien te redden van het leven onder handbereik.

Vanuit artistieke overwegingen zit ik daar, tussen plant & dier, wel op een kratje Heineken.

10.08.2020

Er was eens een vogel, die op mijn hoofd scheet.

De dapperheid van duidelijke taal.

Ik stond voor een dilemma: kies ik voor een paar kuub extra waterverbruik of laat ik onze planten versmachtten van dorst. Ik koos voor het eerste.

Omdat onze verwarmingsketel op ontploffen stond – ‘Wilt u nooit meer zó lang wachten met bellen!’ – verscheen er een energiereparateur ten tonele, die de boel repareerde.

Je stuit elke dag wel op een of twee begrenzinkjes van het leven.

21.08.2020

Je leven leven is één ding, het in taal gieten een ander.

We zetten onze fietsen voor het sneuphok neer, dat gezien het bord open was. Een oudere vrouw, van onze leeftijd, begroette ons en legde uit dat zij van de verkoopprijzen was. Hennie verdween direct het hok in. De vrouw bekeek me aandachtig en zei: ‘Zeker geen Friezen, hè?’ We kochten voor ruim tweehonderd euro aan oude spulletjes, die ik later op de dag met de auto ophaalde.

We hebben nu dus een roestig uithangbord met ‘Welcome’ erop, waaraan ook nog een klok met klepel hangt. Voor als je achterom loopt.

De gewoonte om in te schatten of je tot eigen volk behoort is overigens niet typisch Fries.

De Rochefort gaf verlichting, na het glas rosé steeg ik op.

23.08.2020

Na lang zoeken ontdekte ik vanochtend eindelijk waar twee oudere zussen van mijn overgrootvader Spann, uit Millingen aan de Rijn, naartoe waren gegaan: Duisburg, Duitsland. Hun mannen hadden daar werk in de binnenhavens gevonden.

Ze kregen er kinderen en zouden er alle vier, tussen 1914 en 1944, overlijden. Sommige kids vonden partners in Duitsland, andere in Nederland, Hoensbroek o.a.

En zo breiden families zich in allerlei richtingen uit.

Daarna gewandeld en op familiebezoek geweest. Wat me van de afgelopen weken is bijgebleven: de vele gesprekken die ik voerde over corona. Van gelijkgestemdheid was nauwelijks sprake. Nog erger dan bij voetbal.

Gelukkig waren we wel telkens met voldoende aardse wijn gezegend.

30.08.2020

Wat uit zichzelf gebeurt, daaraan valt niet te ontkomen.

In één week tijd driemaal een hondendrol opgeruimd. Wie laat er nu zijn hond op onze oprit en ons gazon poepen? Moeten we op de uitkijk gaan staan?

Laat abstracties links liggen.

Toe we wegfietsen zagen we op het Brantgummer kerkhof een loslopende hond, een baasje was in geen velden of wegen te bekennen. Die is van de bouwboer, zei Hennie, en snuffelt wel vaker in zijn dooie eentje rond. Zou dat dier, antwoordde ik, de dader zijn die we zoeken?

Het leven is een avontuur dat zich alsmaar vernieuwt.

01.09.2020

Mijn moeder belde gisteravond. Ze wilde me iets uit de tv-gids voorlezen. Toen ik even later vertelde dat ik haar vandaag zou komen ophalen, vroeg ze hoe laat en trachtte vervolgens mijn komst in de tv-gids op te zoeken.

Uit het niets worden we geschapen, scheppen we.

Dakgoten schoongemaakt, reparatie aan garage verricht, boomwortels onder garagetegels verwijderd, houtrotstop op raamdelen aangebracht, hondendrollen opgeraapt.

Ma had lekker anderhalf uur in onze tuin staan wroeten. En niks geen last van haar rug. Op het moment dat het tijd was om haar weer naar het verzorgingstehuis te brengen, zei ik dat ze binnen haar handen kon wassen. ‘Nee hoor,’ antwoordde ze, ‘kijk maar, ik heb geen handen.’

De werkelijkheid verruimen.

03.09.2020

Schopte per ongeluk een boek in een bad dat volliep.

Keek lang naar de regen.

Joeg er een kilootje appels door (sloeg ze tot Spaanse moes met specerijen).

Dronk een trappist en zei ja tegen het leven.

Zag dat er grote Canadese ganzen zijn neergestreken in Brantgum. Dat wordt gakken en waggelen dat het een lieve lust is.

05.09.2020

Vroeg wakker, nokkievol adrenaline. Stelde na enig zelfonderzoek vast dat de oorzaak schuilt in een shitload aan aspiraties. Wat in mijn geval een terugkerend dingetje is en onderdeel lijkt te zijn van mijn persoonlijkheidsstructuur. Het goede nieuws: het gaat vanzelf weer over.

Mijn favoriete literaire personage? In elk geval niet de held.

Liep tegen de vader van de vader van de vader van de vader van mijn vader aan: oudouder Adrianus van 't Hof, geboren in Heeze (1785) en overleden in Eindhoven (1857). Hij was metselaar van beroep en trouwde in 1814 met Hendrika van Baarschot, die op dat moment dienstmeid was, maar spoedig moeder zou worden.

Groot deel van de dag in de tuin gewerkt, gezonde bodemmicroben opgesnoven en emmers mos uit het grasveld geplukt. Hennie schilderde

met kennelijk plezier een garageraam en verwijderde wortels en een gazen hek. Bezig blijven: de sleutel tot geluk?

At samen met m'n meissie in no time een doos kaasstengels – ‘verdraaid lekker’ – leeg.

16.09.2020

De garagewand is opgetrokken en staat in de grondverf. Morgen nog een dakgoot aanbrengen. Daarna een lang weekend aan de wandel met kids & aanhang.

Mogelijk leven op Venus, hoog in de lucht. Dat zou nog eens grensverleggend zijn.

‘Grenzen zijn waar wij allemaal vanbinnen uit bestaan.’ – Charles Olson

Tijdens de voortreffelijke *casked* whiskyproeverij gisteravond bij onze buurtjes Bernd & Ingrid zocht ik toch een grensje op.

Wortelsoep werd het vandaag, wor-tel-soep.

23.09.2020

Gisteren, bij humeur opbeurend mediterrane nazomerweer, een nieuwe dakgoot op de schuur aangebracht en het aan de schuur palende halfvergane hek provisorisch gerepareerd. Nu kan het hek weer een wintertje mee.

Luisterde naar *The Strokes Essentials* en wipte aldoor met mijn voeten. Van het zegje van twee influencers op tv gingen mijn tenen krom staan.

Van het weekend, wij waren er niet, neusden er mensen rond ons huis. Ze kwamen, volgens buurman Foppe, die ze aansprak, uit Amsterdam en hadden gehoord dat onze stulp (weer) te koop stond. Nou vraag ik je!

Drink al drie dagen spa rood; mijn lever is effies in herfstretraite gegaan. Tot morgen, hoor. Dan vertrekken we voor een culinair weekend naar Giethoorn.

Mijn moeder fietste vanmiddag van Bartlehiem naar Dokkum, waar we haar een stukje vergezelden. Elke dag gaat er weer een wereld voor haar open.

29.09.2020

Onze valse wingerd krijgt langzaam de kleur van rode wijn, granaatrood. Wingerd is overigens een ‘doorzichtige samenstelling’ van wijn en gaard.

In de tuin van de burens: briljantrode appels, op vier meter hoog. In onze vijver de eerste kikker.

Legde een nieuwe stroomkabel aan van huis naar garage. Waarschijnlijk is de oude – uitgraven was er niet meer bij – vermorzeld tussen boomwortels.

‘Door ervaring leer je het vak pas echt.’

Ik zei: ‘Er moet weer licht komen,’ en er was licht.

02.10.2020

Schilderde wat, grachtengroen, hing een buitenlamp op, harkte een zootje bladeren bijeen, fietste een eindje en liet me sinds lange tijd weer eens in de mond kijken.

Ik ben immer goedgeglumid als het leven zin heeft, een of ander plan dat ik kan uitvoeren.

Las een fatalistisch artikel waarin de verwachting werd uitgesproken dat we ‘feestend’ ten onder zullen gaan. Wat me niet de slechtste optie leek.

Nauwelijks een mondkapje te zien in Dokkum.

Voor mijn neus een bak patat & twee kroketten.

09.10.2020

Schrijven, om jezelf te zien, na te klinken.

Pijn in mijn pens. Neurogeen. Een opengereten zenuw.

Gewandeld. Als noodverband. Enigszins tot rust gekomen.

Gedichten gelezen van Louise Glück:

‘We hebben het verbazingwekkend adequate landschap om de moed erin te houden.’

18.10.2020

Stuurde drie gedichten in naar Het Liegend Konijn en kreeg per ommegaande antwoord van het instituut zelve: ‘Ik kan ze niet publiceren. Het aanbod is groot en ik moet een keuze maken.’ Hij heeft de gedichten niet eens gelezen, dacht ik, bovendien zijn ze prima, dus waar heb ik deze afwijzing dan aan te danken? Toen Deleu de mail opende en mijn naam zag staan moet er direct kortsluiting zijn opgetreden: die ellendeling komt er niet in! Wellicht heb ik de oude baas ooit op de tenen getrapt of zo.

‘Manieren van doen en zijn.’

Alle wegen vol modder in het boerenlân. Ui, maïs en aardappel geoogst. Stampende meeuwen, roofvogels op de uitkijk. Tamelijk veel lucht vandaag om in te ademen.

22.10.2020

De kunstenaar die de werkelijkheid zo exact mogelijk probeert na te bootsen, loopt de kans dat een minieme afwijking het hele werk verstoort. De wenkbrauw boven mijn timmermansoog fronste zich bij enkele schilderijen van fijnschilder Henk Helmantel, die momenteel in het Drents Museum exposeert. Gelukkig zaten er nog zat meesterlijke stillevens tussen. Zijn kerkinterieurs vond ik bij herhaling te steriel.

‘Kippen vangen!’ riep Rindert vanuit zijn auto, ‘vanavond om acht uur!’ en stoof weg. Er moesten kippen worden gevangen en naar de slacht gebracht. Toen ik arriveerde waren de broers al bezig. Kippen krijsten en fladderden door hun hokken. Ze werden in plastic manden gestopt. Ik

keek het even aan en zei: ‘Dit moeten jullie maar zonder mij doen.’ Na afloop nog even met ze gepraat en aangeboden om een buitenren voor de kippen in elkaar te zetten. Op het moment dat ik eraan toevoegde dat ze dan ook meer geld voor de eieren – vrije uitloop – konden vragen, gingen ze overstag.

23.10.2020

Mannen in blauwe pakken, maskers op hun snufferds, verwijderden de asbestplaten van ons garagedak. Ik sloeg ze achter ramen gade. Hoef, als de rekening komt, slechts de portemonnee te voorschijn te halen.

24.10.2020

Er hing een jonge koolmees aan een vetbol, als Spiderman aan een gebouw.

Er hing een oude vent – moi – aan onze garage, die in de verste verte niet op Spiderman leek, maar wel daklijsten wist te bevestigen.

25.10.2020

Lichte regen, navenant wolkendek. Wind. Steeds minder blad, steeds meer vergezicht. Vanuit huis kan ik nu naar weilanden en stoppelvelden turen. Naar intensieve landbouw. Opbrengst per hectare. Gebruik van.

Op ons terras staat de valse wingerd in vuur en vlam. Waar bladeren verdwijnen komen trosjes blauwzwarte besjes te voorschijn, die voor sommige vogelsoorten een lekkernij zijn. Nu pas zie ik hoe wingerd en bruidssluier, die nog groen is, verstrengeld zijn.

Bij Moddergat anderhalf uur buitendijks gewandeld. Helaas waren we niet de enigen. Ik heb de pest aan anderen als ik wandel. Vooral als ik ze op anderhalve kilometer al hoor. Het was laag water. In de herfst en bij laag water is het wad op zijn mooist, als de kwelders van kleur verschieten.

Waarom heet een bergeend bergeend, dacht ik, toen ik vier exemplaren waarnam. Ze zijn goed herkenbaar aan hun zwarte kop, witte buik en

vosrode borstband en overwinteren bij tienduizenden in ons land. Voornamelijk aan de kust, niet in de bergen. In een etymologisch woordenboek vind ik een verklaring: ‘bergeend, zo genoemd omdat de vogel zijn broedsel verbergt in gangen van konijnen.’

18.11.2020

Een stralende middag. Ik trek er toch nog even op uit, verlaat Brantgum via de Fjildbuorsterwei richting Hantum. Het landschap tussen de twee terpdorpen is vlak, gecultiveerd en vandaag een zonbeschenen lappendeken. De oranje gifvelden kleuren wonderwel bij de zwarte omgeploegde akkers, het witgele riet, groene gras en het blauw van de onberispelijke hemel.

Na ruim een kilometer passeer ik een oude kop-hals-rompboerderij, de Montzema State, die 16e-eeuwse fundamenteen heeft. Enkele maanden geleden is het monumentale pand van eigenaar verwisseld. Achter benedenramen wordt geklust. Het lijkt erop dat de nieuwe eigenaar in tegenstelling tot zijn voorgangers niet boert en de boerderij louter als woning in gebruik heeft genomen. Het erf is opgeruimd en aan de overzijde van de weg wordt landbouwgrond te koop aangeboden. Hier geeft iemand een wending aan de loop der geschiedenis.

Als ik de Pybemawei insla vliegen twee buizerds op uit een plukje bomen, dat waarschijnlijk een gerief- en geen pestbosje is, om boeren van hout te voorzien. Er ligt een sloot omheen om het tegen vee te beschermen, maar is van de weg af voor iedereen toegankelijk. Ik zie ook enkele gevelde bomen.

Op een wat lager gelegen weiland staan flinke plassen water, drassigheid die is afgezet met roodwit lint. Daar moet je kennelijk niet met je zware tractor in belanden.

Daarna rechtsaf de Mellemawei op, een verzakte, half begroeide klinkerweg die thans nog door wandelaars en boeren wordt gebruikt, maar vroeger de hoofdweg was tussen Hantum en Foudgum. Ik kom er zelden iemand tegen. Naast kievit en meeuwen word ik getrakteerd op

een zilverreiger die me laat opmerkt. De vooruitgestoken borst van een wegwiekende reiger heeft iets plechtstatigs.

Langs de eeuwige rust van Foudgum en de provinciale N365 keer ik vervolgens huiswaarts. Mijn hoofd heeft dan al de weldadige leegte van de omgeving overgenomen.

22.11.2020

Ongetwijfeld lijd ik aan een wandelverslaving. Ik ben er lichamelijk én geestelijk afhankelijk van, weet zelden iets beters te doen. Het is me met de paplepel ingegoten. Mijn ouders wandelden vaak en mijn zussen en ik moesten dan mee. Vanaf mijn veertiende, vijftiende vergezelde ik ze uit vrije wil.

Vandaag door drassige landerijen ten zuiden van het Lauwersmeer gebaggerd, waar Konikpaarden (niet gezien) en Schotse hooglanders (wel gezien) vrij mogen grazen. Minder vogels waargenomen dan gehoopt. Topstuk was de grote zilverreiger (wat een knoeper), die als een landsheer statig door laag water waadde. Ook fraai: de enorme, grillige wilgen, die zich in eindeloze rietvelden fier staande houden. Aan onze schoenen klodders hooglandse drek.

24.11.2020

Roodborstje op vetbol. Pimpelmees op deze zelfde vetbol, ietsje later. Daaronder geraniums die maar blijven bloeien. Op de radio enkel gedoe, menselijk gedoe. En dan, plotsklaps, het verfrissende inzicht dat bijna vier jaar Thierry Baudet niets aan mijn leven veranderd heeft.

Tussen Brantgum en Waaxens staan nog beetwortels op een veld, uit de rest van het pikzwarte land heeft het leven zich zo goed als teruggetrokken. Wat ik tijdens mijn rondje nog wel aan drukte waarnam: een boer die zijn tractor schoonspoort, een wippende mus, een fladderende meeuw en twee dollende kraaien.

November: zorgeloos, heerlijk oppervlakkig.

03.12.2020

Over vooruitwerken gesproken: twee pimpelmezen inspecteerden de nestkast die in een van onze eiken hangt. Ze vlogen dartel om elkaar heen en hingen om de beurt met hun pootjes aan de rand van de opening, het kopje in het kastje gestoken. Waren ze nu al op zoek naar een liefdesnest? Het is pas begin december!

Zou de warmte van november ze in de war hebben gebracht? Nee, de natuur raakt niet van haar stuk, zij probeert, muteert, verandert als omstandigheden veranderen. Mensen worden daar onzeker van.

Naar Lutkelaard gewandeld, een buurtschap dat op 3,5 km van ons huis ligt. Ik heb een foto opgeduikeld van de terpafraving die daar in 1884 plaatsvond en wilde weten of er in het landschap nog sporen van te vinden zijn.

Terpen bestaan doorgaans uit zeeklei, die eeuwenlang is verrijkt met afval en mest van de bewoners en hun dieren. Begin negentiende eeuw werd de vruchtbaarheid van terpaarde ontdekt en begon men met het afgraven van terpen. Voor goede terpaarde ving je een goede prijs.

Op kaarten van 1718 en 1853 bestaat Lutkelaard uit drie huizen en dat doet het nu nog steeds. Op dat punt heeft het buurtschap de status quo weten te handhaven. De terp werd in 1718 al niet meer bewoond en lag even ten noorden van de huidige bebouwing.

Ik heb mijn best gedaan, maar vond geen enkel spoor van de voormalige verheffing, zag niets dan vlak grasland op zeeniveau. Verder viel me op dat twee van de drie huizen van recentere datum zijn en dat de derde, een kop-hals-rompboerderij, in 1884 is gebouwd, het jaar waarin men de terp heeft afgegraven. Zou deze boerenhoeve zijn gefinancierd met (een deel van) de opbrengsten van de terpaarde? Klinkt logisch.

Maar als iets logisch lijkt, is het nog niet waar.

07.12.2020

Stipt om acht uur tikte de fornuizenmonteur op de achterdeur. Hij was hier enkele jaren geleden ook al geweest. Bij de vorige bewoners, zelfde fornuis. ‘Goh, ik reed nog zo hiernaartoe.’ Toen ging het om een weerbarstig ovenlampje, nu om een pit die niet wilde blijven branden. Vijftien minuten later was de reparatie gepiept. Kassa. Ik moet me toch eens in fornuizen gaan verdiepen.

Nadat halverwege de ochtend de hemelkraan was dichtgedraaid trok ik de wandelschoenen aan. Ik hou van fris weer en op hol geslagen wolken. Bij Waaxens rechtsaf geslagen om via de Elbasterwei Holwerd te naderen. Onderweg kom je dan een enorme schietwilg tegen, die zich uit een slootkant grillig heeft opgericht.

‘Sommige staan gekromd,’ schreef Koos van Zomeren over wilgen in zijn bomenboek, ‘als een kogelstoter voor zijn worp. Sommige hellen juist áchterover en roepen het beeld op van de verwoeste stad van Zadkine.’

Ik blijf bij déze ‘kogelstoter’ altijd even stilstaan. Gezien zijn stamomvang loopt hij tegen de honderd, wat voor schietwilgen een respectabele leeftijd is. Een en al wilskracht, dacht ik vanochtend.

Op het moment dat ik Holwerd verliet, bij molen De Hoop, begon het opnieuw te regenen, zachtjes gelukkig. Ganzen en aalscholvers kruisten het grijze zwerk, geen mens te bekennen. Ik voelde me zo bijzonder goed dat het me opviel.

09.12.2020

Gisteren in het weilandje voor ons huis: een buizerd die een prooi verorberde. Toen we een metertje dichterbij kwamen wipte hij met prooi en al een metertje achteruit.

Vanochtend een laminaatvloertje gelegd, vanmiddag aan de kuier geweest, in mistig weer. Toen ik de deur achter me dichttrok vloog, op een steenworp afstand, een buizerd van een paaltje omhoog. Asjemenou.

Dat was vast dezelfde als die van gisteren. Hij of zij is wel erg dicht bij *homines sapientes* neergestreken. Waarschijnlijk een wintergast, wellicht uit Scandinavië. Voedselrijk gebied hier. Dat het om ons huis stikt van de muizen hebben onze poezen de afgelopen maanden al laten zien.

In twee uur tijd twee mensen tegengekomen. Ze hoorden bij elkaar en waren op de fiets. Achterop een kist met rubberen laarzen.

Aardappelstropers, dacht ik meteen. Als aardappels worden gerooid blijven er stevast tientallen of honderden achter in de klei. Geregeld zie ik mensen een gerooid veldje afschuimen: aardappelstropers. En waarom ook niet; zonde als die patatten wegrotten.

Boven de laaghangende bewolking druk ganzenverkeer.

14.12.2020

Rondje Hantum-Foudgum, na de regen. Hoewel nog altijd grijs was de lucht weer in beweging. Windkracht vier. De mist die maar bleef hangen eindelijk verdreven. Half december, 10°C.

De joekel van een haas lag nog steeds hartstikke dood in de berm van de Brantgumerwei, zijn staart intussen aangevreten en zijn ogen wit, als gekookte vissenogen.

Maakte me onderweg ook druk over een provinciaal voornemen: ‘het [nieuwe] doorgaande fietspad met zicht op het Wad moet zorgen voor een opleving van de economie en het toerisme in de streek’. Slierten peddelaars bovenop de zeedijk, van Harlingen tot aan Lauwersoog: gadverdamme! Was het Koos van Zomeren die zei dat er een regelrechte uitverkoop van de natuur aan de recreatie gaande is? Godverdegodver.

In Wolters weitje tegenover het tankstation van Klaas Buruma verblijft nu al enkele dagen een ram. Moederziel alleen. Meestal ligt hij in de beschutting van wat struiken te kauwen of voor zich uit te staren. Toch heb ik, als ik erin slaag om in zijn ogen te kijken, niet het idee dat hij ongelukkig is. Integendeel, ik zag vanmiddag zelfs een flonkering.

30.12.2020

Vanochtend bier gehaald. Op de fiets. En alle ingrediënten voor vette erwtensoep. Vandaag is onze zoon, die sinds kort ook in Brantgum huist, jarig.

Onderweg foto's gemaakt van het koufront dat passeerde.

30 december is eveneens de geboortedag van mijn vader, die bijna twee jaar geleden overleed. Hij had een broer, Willy, die drie jaar ouder was. Willy heeft vanochtend op 90-jarige leeftijd de wereld verlaten. God hebbe zijn ziel.

Bier en erwtensoep. De erwtensoep is voor morgen. Op oudjaar eet ik graag erwtensoep.

Maar vanavond drink ik bier. Op het leven!

31.12.2020

Mijn voornemen voor het komende jaar? De Noardeast-Fryske winter en lente vastleggen in iPadtekeningen. Drie of vier keer per week willen Tim en ik eropuit trekken om een sfeerimpressie te maken. Ieder zijn eigen winter en zijn eigen lente. En daar zal ik op dit blog verslag van doen, niet zozeer in woorden, als wel in beelden.

UITGAVEN IN DE GAIA • CHAPBOOKSREEKS

#1 – *Gecomprimeerd dagboek 2018* – Ton van 't Hof

#2 – *Dieren op schaal* – Gert de Jager

#3 – *Ken je mij?* – Richard Mijnten

#4 – *Warhoofds leerdichten 1. Dag in, dag uit.* – Alain Delmotte

#5 – *Brandsma. Een Friese familiechroniek* – Ton van 't Hof

#6 – *Schitterende, labiele knooppunten* – Gert de Jager

#7 – *Schoon* – Willem Thies

#8 – *Waar tijd al niet goed voor is* – Ton van 't Hof

#9 – *Your Daily Fake Poetry* – Bob Vanden Broeck

#10 – *De kolengruizer* – Martin Knaapen

#11 – *[AUTO]OBSERVATIES* – Ton van 't Hof

#12 – *Warhoofds leerdichten 2. Alsof licht niet van de zon komt* – Alain Delmotte

#13 – *Het grote roeren* – Gert de Jager

#14 – *Abduraman* – Mark van der Schaaf

#15 – *Logboek 2020* – Ton van 't Hof